



EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc



MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR



SRR21+
Strategie regionálního rozvoje 2021+



TIA

Hodnocení územních dopadů
projektových záměrů

www.tiammr.cz

Zpracovatelé

Zpracovatelé Metodiky hodnocení územních dopadů:

Cassia Development & Consulting, s r.o.
Berman Group, s r.o.

Autorský tým:

- Ing. Petr Friedek
- RNDr. Jan Vozáb, Ph. D
- Vilém Čekajle, Dipl. Ek.
- prof. Ing. arch. Karel Maier, CSc.
- Ing. Arch. Jakub Vorel
- Mgr. Pavel Jovanovič
- Mgr. Vojtěch Kadlec
- Mgr. Jana Hanušová
- Ing. Markéta Valdmanová
- Ing. Tomáš Vlasák

Zpracovatelé případových studií:

- Envipor s.r.o.
- Mgr. Lukáš Eršil
- Mgr. David Stella, MSc, Ph. D
- RNDr. Jakub Trojan, MSc, Ph. D

Zpracovatelé brožury:

- BZ Company s.r.o.
- Envipor s.r.o.

Obsah

02 | 04

Úvod

05 | 06

Proč je důležité hodnotit územní dopady plánovaných projektů?

07 | 12

První kolo hodnocení

13 | 14

Druhé kolo hodnocení

15

Nejčastěji kladené otázky (FAQ)

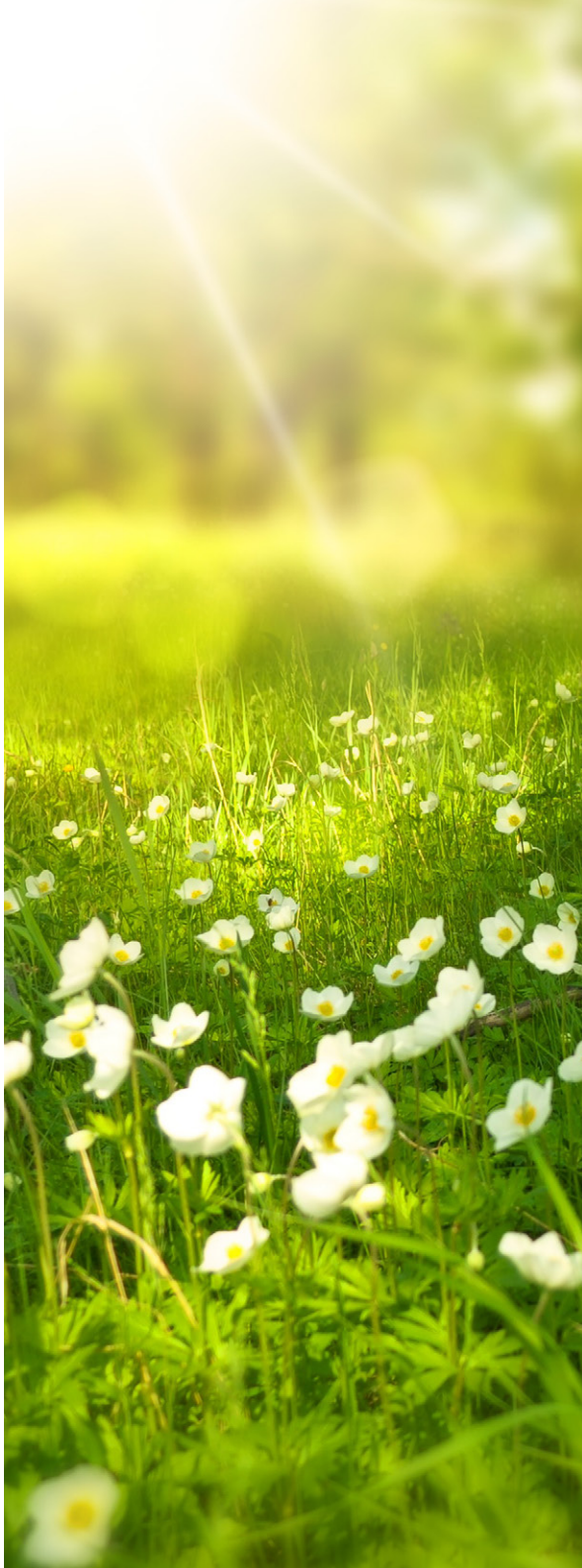
16 | 20

Slovník pojmů

21

Návod k Informačnímu portálu k hodnocení územního dopadu vlastního projektového záměru

Metodika hodnocení efektů územně determinovaných projektů/hodnocení územních dopadů byla vypracována na základě výzkumné potřeby Ministerstva pro místní rozvoj ČR (MMR), zadávané v rámci programu BETA Technologickou agenturou ČR (TAČR).



Úvod

V Česku jsou stále častěji vyžadovány projektové záměry, které reagují na potřeby určitého území. Zároveň však jejich realizace přináší široké spektrum územních dopadů s různým efektem a ty je důležité před realizací projektu posoudit.

Máte před sebou i Vy rozvojový projekt, který byste rádi podpořili, ale zajímá Vás, jak ovlivní území Vaší obce, města či kraje?

V této brožuře Vám představíme Metodiku hodnocení územních dopadů (TIA; z angl. Territorial Impact Assessment), která umožní detailnější posouzení navrhovaných projektů, protože u ovlivněného území zohledňuje i jeho pozici v sídelní struktuře či typologickou odlišnost. Účelem hodnocení je poskytnout uživatelům nástroj, který otevřeně a co nejvíce srovnatelným způsobem ukáže, jak se změní území za předpokladu, že se na něm projekt realizuje. Metodika bude fungovat jako podpůrný nástroj při uvažování a rozhodování o konečném stanovisku k navrhovanému projektu. Primárně je vytvořena pro hodnocení projektů před samotnou realizací (ex-ante), tedy ve fázi záměru, kdy obec, či potenciální investor teprve zvažuje možnost realizace projektu. Je ale možné hodnotit projekty i v pozdějších fázích (například během vypracování dokumentace pro stavební povolení, při zpracování rozpočtu apod.). Za určitých podmínek je však možné využít navržené postupy i pro dodatečné (ex-post) posouzení již realizovaných projektů a zpětně tak vyhodnotit územní dopady, které z jejich realizace vyplynuly.

Metodika hodnocení územních dopadů nicméně nenahrazuje jiné posuzovací procesy jako je SEA či EIA, ani posuzování v kontextu ÚPD apod.

Metodický postup by měl podněcovat k otázkám typu

**„Kdyby se projekt realizoval,
co se v území změní a jak se to změní?“**



Výsledné hodnocení poukáže na všechny relevantní náklady a přínosy, které může následně nezávislý čtenář posoudit a porovnat. Během hodnocení se navíc využívají částečně standardizované postupy. Ty dovolují objektivně porovnávat územní dopady u obdobných typů projektů se stejným účelem (např. v projektech za účelem zlepšení kvality vzdělávání v obci se budou porovnávat rozhodnutí, zda rekonstruovat starou školu, anebo postavit novou školu na zelené louce).

Tato příručka je určena orgánům územní samosprávy (města a obce, dobrovolné svazky obcí, kraje) či státní správy (ministerstva), a dále soukromým investorům, popř. organizacím z neziskové sféry, profesním sdružením a dalším subjektům, které se chtějí zapojit do hodnocení rozvojových projektů realizovaných na území jejich samosprávného celku (obce, města či kraje).

V úvodu brožury naleznete informace o tom, proč je hodnocení územních dopadů rozvojových projektů důležité a čím je předkládaná metodika novátorská. V další části shrnujeme základní popis samotného metodického postupu.

Už teď Vám prozradíme, že první kolo hodnocení zvládne opravdu každý pracovník zabývající se rozvojem či investicemi v daném území (obci, městě nebo kraji). Pro lepší představu nezapomínáme ani na konkrétní ukázky, díky kterým zjistíte, že obavy z obtížnosti nejsou na místě. Druhé kolo hodnocení již bude vyžadovat zapojení specializovaných odborníků, ale jeho průběh je v brožuře také naznačen.

V závěru zodpovíme nejčastěji kladené otázky a naleznete zde slovník pojmů a také návod, jak využít Informační portál k hodnocení územních dopadů Vašeho vlastního projektového záměru na našich webových stránkách.

www.tiammr.cz



Proč je důležité hodnotit územní dopady plánovaných projektů?

Dosavadními nástroji pro hodnocení projektů byly převážně studie proveditelnosti spolu s posouzením analýzy nákladů a přínosů (cost-benefit analýza). Tyto metody se však soustředí především na výslednou efektivitu a finanční náročnost. Sklouzávají navíc k jakési formě subjektivního hodnocení. Jinými slovy, hodnotitel si sám určuje dopady, kterými se v hodnocení bude zabývat.

Hlavní problém zmíněných metod je tedy v přehlížení územních dopadů, které jsou špatně měřitelné a z hlediska cílů projektu vedlejší, nicméně v území se mohou významně projevit a ovlivnit tak kvalitu života v obci či regionu.

Vzhledem k tomu, že se rozvojové projekty mohou uplatňovat na různých typech a velikostech území, a navíc s odlišným charakterem, je potřeba mít k dispozici univerzální hodnotící nástroj, který všechny aspekty zohlední (viz Příklad 1).

Tyto požadavky jsou v metodice splněny. V každé její části pak naleznete podrobné návody, které Vám jednotlivými kroky pomohou projít a zároveň zajistí srovnatelnost výsledků.

Příklad 1 – Odlišná skladba územních dopadů v případě jednoduchých projektů se stejným účelem

Předmětem projektu je zlepšení (rozsáhlá modernizace) silničního spojení z mikroregionálního centra na cca 20 km vzdálenou dálnici. Spojení je možné vést dvěma trasami, které jsou z hlediska dosažení cíle – časové zkrácení, zlepšení plynulosti jízdy, náklady na modernizaci – v podstatě srovnatelné. Územní dopady se však liší: jedna trasa se dotýká chráněného území, zatímco druhá nikoliv, jedna trasa se dotkne vlastnických práv desítek drobných vlastníků-zemědělců, kteří je intenzivně obhospodařují, druhá se dotkne více pozemků velkých společností, které je obhospodařují extenzivně, ale představuje zásah do provozu lokální nábytkářské firmy. Projekty se liší také tím, které obce podél modernizované trasy budou mít z modernizace užitek.

Z uvedeného příkladu je vidět, že nelze všechny dopady převést na stejné jednotky, a tudíž je plná kvantitativní srovnatelnost obtížná. Lze však ukázat územní rozsah dopadu a srovnat jej, lze ukázat závažnost a míru dopadu na různě velké dotčené skupiny a lze uvést (odhadnout), zda a jak se dotčené území v jednom či druhém případě promění.

Věříme, že touto metodikou TIA podpoříme motivaci zástupců veřejné správy k zamýšlení se nad celkovými dopady plánovaných projektů již v počátečních fázích přípravy.

V čem je metodika výjimečná?

- A) zohledňuje různorodost území**
- B) zohledňuje různorodost intervencí**
- C) umožňuje posuzovat široké spektrum dopadů – jak pozitivních, tak negativních, přímých i nepřímých, zamýšlených i nezamýšlených, v různých tematických oblastech, v různých územích a o různém rozsahu**
- D) umožňuje objektivní porovnání většího počtu projektů a jejich přínosu díky standardizaci postupů**
- E) poskytuje nástroj k hrubému posouzení intervence již v prvotních fázích návrhu projektu, čímž se územní dopady stanou vedle deklarovaných cílů dalším důležitým faktorem při rozhodování o realizaci**

První kolo hodnocení

Metodický postup je rozdělen do dvou kol. První kolo hodnocení je určeno všem, kteří se zabývají rozvojem nebo investicemi obce, města či kraje. Podstatou tohoto kola je analýza dopadů v následujících oblastech:

- A) potenciální vliv na zaměstnanost**
- B) potenciální vliv na životní prostředí**
- C) potenciální vliv na dopravu v území**
- D) potenciální vliv na trh a konkurenci v území**
- E) potenciální vliv na kvalitu života a nabídku veřejných služeb nebo charakter a kvalita/progresivita řešeného záměru**

Každé z uvedených oblastí je přidělena bodová stupnice. V případě, že se hodnotí více na sobě závislých kritérií v rámci jedné oblasti, je pak výsledné hodnocení za danou oblast součtem bodů pro jednotlivá kritéria (pokud je však první kritérium bodováno 0, oblast není pro územní dopady relevantní a dále se nehodnotí).

U každého projektu vede metodika uživatele k tomu, aby několikrát během hodnocení posuzoval také územní rozměr dopadů (viz Příklady 2.a, 2.b). Územní rozměr dopadu je klíčový zejména z hlediska charakteru území (např. odlišný dopad projektu na zaměstnanost v periferní oblasti a v Praze) a z hlediska tematické oblasti (např. dopad na trh bude na nadregionální úrovni, ovšem na životní prostředí bude dopad pouze lokální).

Příklad 2.a Výstavba závodu na zpracování surového dřeva v obci s rozšířenou působností (ORP)

Odlišné dopady projektu v různých oblastech

Závod bude při plném provozu zaměstnávat zhruba 500 pracovníků, což bude mít dopad na trh práce v celém mikroregionu, odkud se bude rekrutovat většina zaměstnanců.

Lze předpokládat, že některé specializovanější pozice mohou obsadit i lidé z větší vzdálenosti, ale většina pracovních pozic bude obsazena zaměstnanci ze spádové oblasti ORP. Kapacita závodu však bude díky vysokému stupni automatizace velká a závod svou poptávkou po surovém dřevě vyšší kvality ovlivní trh zhruba v okruhu 200-300 km ve svém okolí. Dopad na trh a konkurenci tedy bude na nadregionální až národní úrovni. Provoz splňuje vysoký ekologický standard (mj. součástí bude zařízení vyrábějící elektrickou energii a teplo ze zbytkové biomasy, které pokryje celou spotřebu závodu), a proto dopad na životní prostředí bude malý a jen lokálního charakteru (má smysl zvažovat pouze bezprostřední okolí závodu).

Příklad 2.b Výstavba závodu na zpracování surového dřeva v obci s rozšířenou působností (ORP)

Odlišné dopady projektu dle charakteru území

Projekt nového výrobního závodu předpokládá vznik 400 nových pracovních míst ve zpracovatelském průmyslu.

Bude-li takový projekt realizován v periferním nebo ve venkovském území, bude jeho územní dopad v oblasti zaměstnanosti velmi pravděpodobně intenzivnější a má potenciál ovlivnit širší území, neboť trh práce v takové lokalitě nenabízí příliš mnoho volných pracovních míst a zároveň je zde nadprůměrná nezaměstnanost. Realizací projektu tedy bude ovlivněn celý mikroregion, případně i větší část periferie kraje. Pokud by takový projekt byl realizován v nadregionálním centru (v Praze nebo Brně), bude dopad na trh práce podstatně méně intenzivní (z důvodu rozvinutějšího trhu práce i větší koncentrace ekonomických subjektů v území). Mechanismus a způsob působení intervence na zaměstnanost a trh práce by tak v těchto dvou územích byl velmi rozdílný.

Hlavním výsledkem prvního kola je základní posouzení, resp. rozhodnutí, zda v projektu očekávat nějaké územní dopady a zda je vhodné jej posunout k detailnějšímu hodnocení do druhého kola. Jinými slovy, pokud jsou v této fázi vyhodnoceny zanedbatelné dopady, může být posuzování projektu s krátkým slovním zhodnocením po prvním kole ukončeno.



Praktická ukázka: Realizace výstavby výrobní haly v malém městě s 5 tisíci obyvateli. Dopady projektu na lokální úrovni jsou zřejmé – zvýšení zaměstnanosti (o 20 pracovních míst) a vliv na dopravu. V širším měřítku je však celkový dopad spíše menšího rázu. Takový projekt tedy není třeba podrobovat dalšímu zkoumání a postačí jednoduché vyhodnocení vlivu na klíčové oblasti.

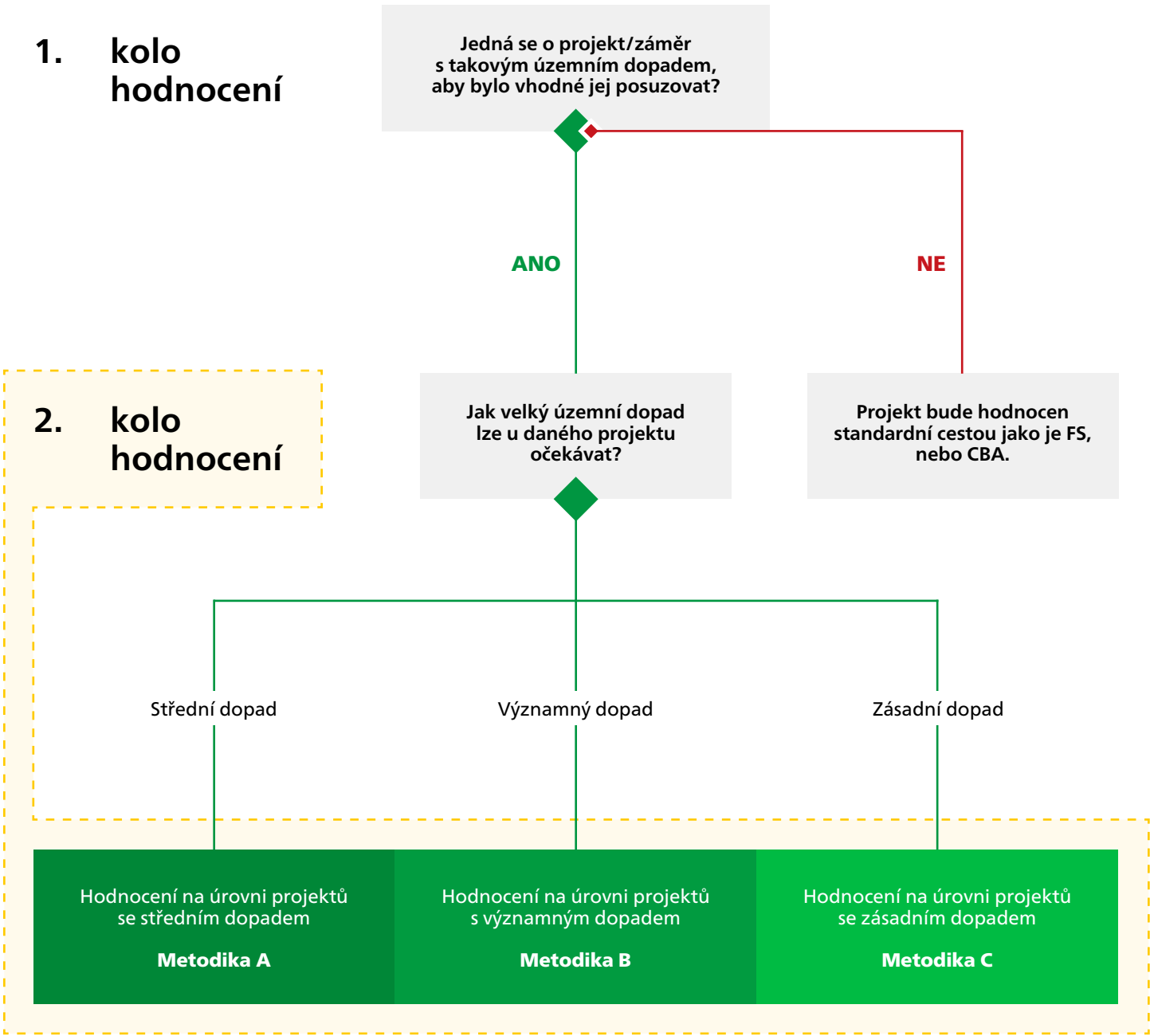
Pokud jsou v prvním kole vyhodnoceny dopady výraznějšího charakteru, je dalším výstupem jejich kategorizace s ohledem na závažnost:

- 1) projekty se středním dopadem (Kategorie A)
- 2) projekty s významným dopadem (Kategorie B)
- 3) projekty se zásadním dopadem (Kategorie C)

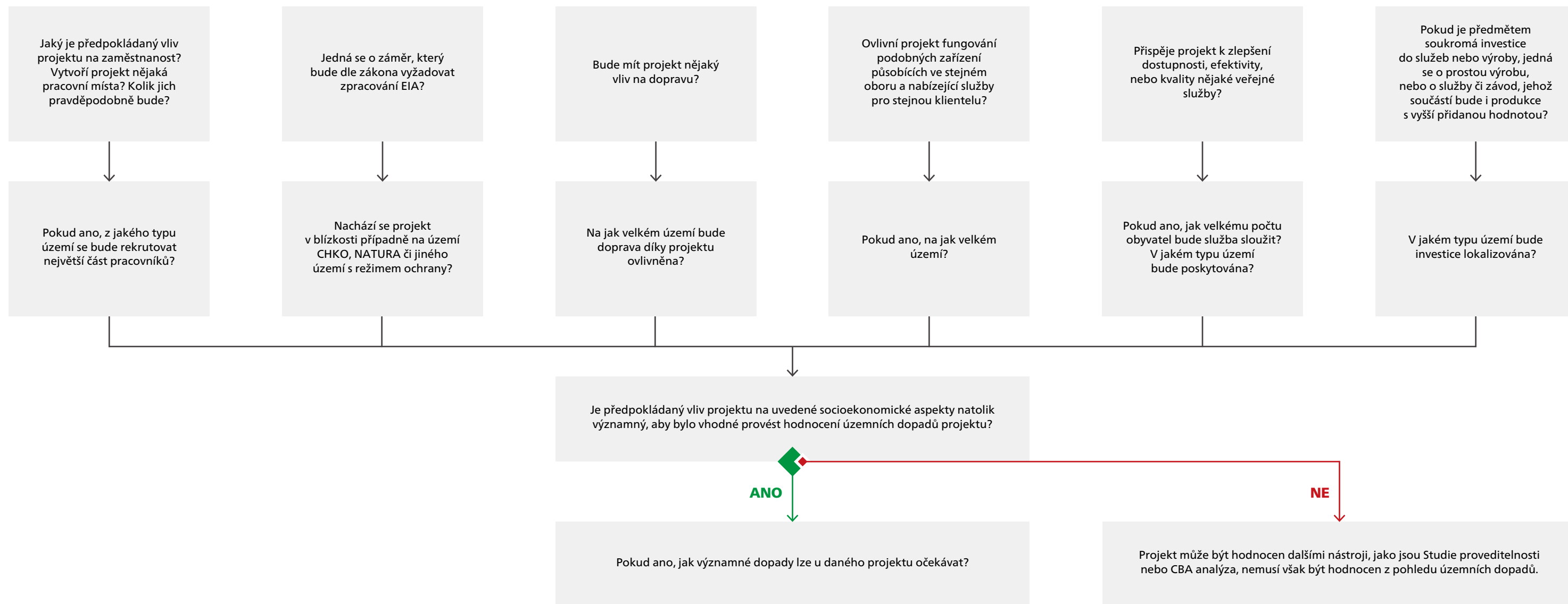
Jednotlivé kategorie odpovídají aplikované metodice ve 2. kole.

1. kolo hodnocení

2. kolo hodnocení



➤ Znázornění postupu hodnocení v rámci 1. kola <



STANOVENÍ VÝZNAMNOSTI PROJEKTU

Druhé kolo hodnocení

Ve druhém navazujícím kole se provádí detailní identifikace jednotlivých dopadů. Tato část již vyžaduje určité odborné znalosti, a tak je zde nezbytné zapojení expertů na specializovaná témata (např. dopravní plánování, hodnocení dopadů na životní prostředí, socioekonomických jevů apod.).

A) Důležitou součástí druhého kola je zpracování popisu projektu s využitím tzv. teorie změny, která představuje první dílčí krok pro pozdější výběr dopadů a pro hodnocení jejich významnosti. Pro metodiku nejsou podstatné pouze stanovené cíle „co a za kolik“, ale také přesné určení, koho a jakým způsobem se projekt dotkne, jak velké území a jakým způsobem bude ovlivněno a jak zajistit správné fungování projektu. V praxi se jednoduše jedná o určitý teoretický popis „příčin a následků“, které vedou ke sledovaným územním dopadům.

Navrhnout teorii změny znamená popsat:

- projekt a jeho jednotlivé prvky či části a jejich vzájemný vztah
- čeho chceme projektem dosáhnout
- jakými aktivitami a výstupy v projektu chceme dosáhnout požadovaných změn
- jaké vnější faktory či podmínky mohou chystanému záměru pomoci nebo co a jak jej může ohrozit

B) Po zpracování popisu projektu pomocí teorie změny, je třeba zaměřit se na cílové skupiny a dotčené subjekty, které budou jakýmkoliv způsobem ovlivněny. Označením dotčené subjekty jsou myšleny všechny projektem potenciálně ovlivněné subjekty, například obyvatelstvo, instituce veřejné správy, firmy atd. Cílovou skupinou nejsou myšleni pouze koneční uživatelé výstupů projektu, ale i všechny ostatní potenciálně ovlivněné subjekty nebo osoby, na které může mít realizace projektu či jeho provoz přímý či nepřímý dopad.

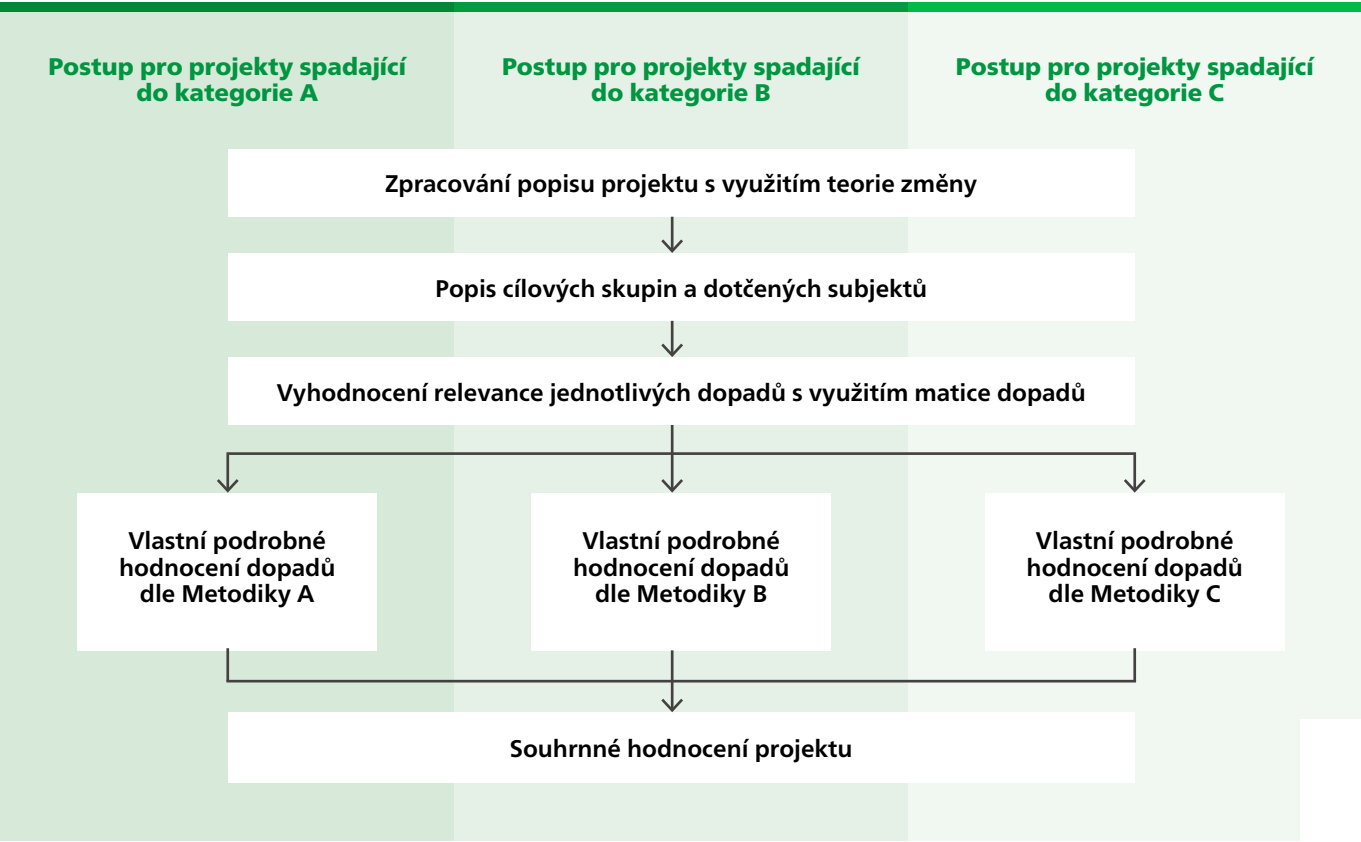
Hodnocení v druhém kole se dále skládá z 5 fází:

- A)** popis projektu pomocí teorie změny
- B)** popis cílových skupin / dotčených subjektů
- C)** vyhodnocení relevance dopadů s využitím matice
- D)** vlastní hodnocení (Metodika A/B/C)
- E)** souhrnné hodnocení projektu

Praktická ukázka:

Realizace projektu školícího centra pro začínající podnikatele. Cílovými skupinami projektu jsou účastníci školení, kteří budou podpořeni v založení jejich vlastního podnikání. Zároveň se očekává pozitivní dopad projektu i na obyvatele dotčeného území, protože se zde díky novým podnikům zvýší nabídka některých služeb (např. truhlářství, IT servis, kadeřnictví).

- C)** Dalším krokem je vyhodnocení dopadů, které mohou u daného projektu skutečně nastat a v jakém rozsahu. Pro standardizované výsledky z této části byla zpracována tzv. matice dopadů s podrobným popisem nejčastějších typů dopadů. Pro snazší práci slouží tzv. návodné otázky, pomocí kterých hodnotitel určí, s jak velkou pravděpodobností k danému dopadu dojde, jaká bude jeho intenzita a jak velké území, příp. populace bude dopadem ovlivněna. Tímto způsobem se vyloučí irelevantní dopady a ostatní budou rozčleněny do tří kategorií, a to s malým (A), středním (B) a velkým (C) významem.
- D)** Typy metodik A, B a C odpovídají příslušným kategoriím dopadů z prvního kola. Následující hodnocení tedy probíhá pomocí konkrétních kroků, které byly pro danou metodiku definovány. Rozdíl mezi jednotlivými variantami spočívá zejména v úrovni detailu, a to jak ve smyslu požadovaných informací a hloubky hodnocení, tak i ve smyslu požadavků na počet dopadů.
- E)** Ve finále jsou všechny výsledky shrnuty do souvislého textu, který obsahuje závěry z dílčích hodnocení a popisuje případné další aspekty, které je třeba při interpretaci zohlednit.



Často kladené dotazy (FAQ)

1

Zvýší se hodnocením územních dopadů navrhovaných projektů administrativní zátěž úřadu?

Zvýší se pouze nepatrně. První kolo by měla být schopna provést jakákoliv osoba zabývající se rozvojem či investicemi obce, města či kraje, přičemž v každé části je detailní návod, jak jednotlivé kroky hodnocení provést.

Ve druhém kole se hodnocení ujímají úřadem vybraní specialisté na konkrétní oblasti (např. dopravní plánování, hodnocení dopadů na životní prostředí, socioekonomických jevů apod.).

2

Posuzují se v rámci hodnocení i dopady, které budou mít na území vliv již během realizace, nebo pouze dopady patrné až po realizaci?

V období realizace či v období po ukončení realizace projektu bude bodování každého dopadu provedeno ještě v členění na období realizace projektu a období po ukončení realizace zvlášť – vše je zohledněno v matici hodnocení významnosti dopadů (2. kolo hodnocení). V případě, že bude výsledná hodnota za období realizace a období po ukončení realizace projektu odlišná, bude se posuzovat významnost dopadů u vyšší hodnoty bodového součtu.

Často kladené dotazy budou
aktualizovány a doplňovány
na www.tiammr.cz.

Slovník pojmů

1

Záměr (projektový záměr)

Konkrétní představa o plánovaném projektu definující cíle projektu, zdroje financování, způsoby realizace, časový harmonogram a předpokládané výstupy projektu apod.

2

Intervence

Intervence představuje jakoukoliv akci/opatření, které je realizováno v konkrétním území s nějakým konkrétním cílem. Intervence může mít charakter jak investiční (výstavba komunikace, výstavba školy atp.), tak neinvestiční (propagace regionu, rekvalifikační kurzy pro nezaměstnané, nový zákon stanovující nějaké nové požadavky nebo pravidla apod.).

3

Územní dopad

Územní dopad je v rámci metodiky chápán jako změna, kterou může intervence/projekt v území způsobit. Jedná se přitom o takovou změnu, která ovlivní chování či další rozvoj daného území, přičemž z popisu daného dopadu musí být jasné, jakým způsobem bude dané území ovlivněno. Typickým příkladem územního dopadu je změna nezaměstnanosti, ale třeba též změna ceny nemovitostí, změna dostupnosti území apod.

4

Veřejné služby

Výstupy veřejného sektoru. Jedná se o služby ve veřejném zájmu, které poskytuje nebo objednává a financuje či spolufinancuje složka veřejné správy, tedy stát nebo územně-samosprávný celek.

5 Cílové skupiny

Cílové skupiny představují osoby či organizace zapojené do procesu plánování, přípravy a realizace projektu; ovlivněné procesem realizace projektu; užívající konečné výstupy projektu nebo přímo či zprostředkovaně ovlivněné výstupy projektu.

6 Dopravní indukce

Projev dopravního chování. Za hlavní motiv tohoto lidského chování se považuje subjektivně zlepšená dosažitelnost vzdálenějších nebo dříve všeobecně hůře dostupných míst lepší infrastrukturou. V důsledku tohoto “přiblížení” pak roste počet jízd i jejich délka¹.

7 FS – Studie proveditelnosti (Feasibility Study)

Studie proveditelnosti je dokument, který podává souhrnné informace a popisuje investiční (popř. neinvestiční) záměr s ohledem na všechny důležité faktory. Úkolem tohoto dokumentu je posoudit všechny možné alternativy a realizovatelnost daného projektu. Zároveň podává hodnotiteli veškeré podklady pro samotné investiční rozhodnutí. Studie proveditelnosti se využívá při přípravě a před realizací záměru v podnikatelském sektoru, ale stejně tak i ve veřejné sféře.

8 TIA – Hodnocení územních dopadů (Territorial Impact Assessment)

Hodnocení územních dopadů se používá zejména pro hodnocení unijních sektorových politik a jejich programů, tedy k hodnocení na nadregionální úrovni nebo pro převážně sektorově vybrané druhy intervencí nebo dopadů. Nejedná se o jedinou metodiku, ale různé přístupy, jimž je společný zájem o zjišťování, jaké budou dopady intervence (politiky, programu) v různých územích, jak se dopady v územích budou lišit.

¹ Litman, T. (1998). Generated Traffic: Impaction for Transport Planning. Canada, Victoria: Victoria Transport Policy Institute.

9 RIA – Hodnocení dopadů regulace (Regulatory Impact Analysis)

Hodnocení dopadů regulace zahrnuje soustavu analytických metod směřujících k systematickému hodnocení očekávaných dopadů navrhovaných politik a právních předpisů, kterými jsou implementovány.

10 SEA – Posuzování strategií v oblasti životního prostředí (Strategic Environmental Assessment)

Proces posuzování vlivu střednědobých a dlouhodobých politických, hospodářských a dalších záměrů a přístupů na životní prostředí. Zahrnuje zjištění, popis a zhodnocení předpokládaných přímých a nepřímých vlivů provedení i neprovedení koncepce a jejích cílů, a to pro celé období jejího předpokládaného provádění. Cílem procesu je zmírnění nepříznivých vlivů záměrů na životní prostředí.

11 EIA – Vyhodnocení vlivů na životní prostředí (Environmental Impact Assessment)

Proces posuzování vlivů záměrů na životní prostředí je založen na systematickém zkoumání a posuzování jejich možného působení na životní prostředí. Smyslem je zjistit, popsat a komplexně vyhodnotit předpokládané vlivy připravovaných záměrů na životní prostředí a veřejné zdraví ve všech rozhodujících souvislostech. Cílem procesu je zmírnění nepříznivých vlivů realizace na životní prostředí.

12 CBA – Analýza nákladů a přínosů (Cost-benefit Analysis)

Analýza nákladů a výnosů slouží k hodnocení investičních projektů. Jejím účelem je vyčíslit nejen finanční náklady na realizaci projektu a výnosy, které z něj bezprostředně plynou zřizovateli, ale současně i finančně zhodnotit všechny další společenské přínosy (např. zlepšení zdravotního stavu obyvatel, oživení turistického ruchu, vliv na životní prostředí...), které projekt přinese – pro místní obyvatele, obec, stát.

13 Teorie změny (Theory of Change)

Teorie změny se zabývá mechanismem působení intervencí a jejich popisem. V užším smyslu ji lze chápat jako popis intervenční logiky či popis mechanismu působení intervence.

14 Matice dopadů

Komplexní přehled potenciálních dopadů, jež mohou v souvislosti s realizací investičních i neinvestičních projektů/záměrů v území vzniknout/nastat a v jaké intenzitě.

15 Typologie území

Typologie území umožňuje vhodně postihnout typ území, kde daná intervence působí a tím lépe určit jaké dopady může intervence mít, resp. jaké procesy a aktéry může ovlivnit.

- **Napříč regionem** – heterogenní území, jehož společným znakem je spolupůsobení intervence a jejích dopadů na typově různé území (venkovská/periferní území, ale i na jádrové oblasti v regionu).
- **Periferie** – vyznačuje se především vyšším podílem zaměstnaných v primárním sektoru, nižší hustotou zalidnění, vyšším přirozeným úbytkem obyvatel, vyšší mírou nezaměstnanosti, horší vzdělanostní strukturou, menším podílem zaměstnaných v terciéru a špatnou dopravní dostupností center osídlení a jádrových oblastí.
- **Venkov** – pro účely této metodiky reprezentuje území mimo jádrové oblasti popsané níže a zároveň se tento typ území vyznačuje tím, že nesplňuje jednu nebo více charakteristik periferie.
- **Mikroregionální centrum a jeho zázemí** – nejmenší přirozená jádrová jednotka, která koncentruje služby denní potřeby (ZŠ/SŠ, běžné nákupy) a se svým zázemím vytváří přirozené územní jednotky uzavřené denními pohyby za zaměstnáním. V těchto centrech je již řada ekonomických subjektů, ale jejich hustota dosahuje nízké úrovně. Intervence v těchto oblastech tak mohou mít relativně významné dopady do území. Mezi tato území patří zpravidla obce s rozšířenou působností.
- **Regionální centrum a jeho zázemí** – krajská města a jejich blízké okolí, která již kromě služeb denní potřeby nabízejí také služby vyššího řádu, často spojené s výkonem státní správy, nabídky vyššího vzdělávání či kulturních akcí regionální úrovně. Hustota ekonomických subjektů dosahuje v těchto centrech vysoké úrovně a dopady projektů do území tak musí mít komplexnější charakter, aby mohly vztahy mezi ekonomickými subjekty ovlivnit.

- **Nadregionální centrum a jeho zázemí** – v kontextu Česka představuje pouze Hlavní město Praha. V něm se nachází zdaleka nejvyšší hustota ekonomických subjektů. Dopady projektů do území tak musí představovat zásadní intervence, které změní vztahy v území a ovlivní jejich fungování výraznějším způsobem.

16 Hierarchická úroveň center – základní členění

- **Nadregionální úroveň** – odpovídá v pojetí sociogeografické regionalizace² makroregionálním střediskům (Praha, Brno).
- **Regionální úroveň** – odpovídá v pojetí sociogeografické regionalizace mezoregionálním střediskům 1. a 2. stupně (většina krajských měst).
- **Mikroregionální úroveň** – odpovídá v pojetí sociogeografické regionalizace mikroregionálním střediskům 1. a 2. stupně (bývalá okresní města a většina ORP).

17 Řádovostní úroveň území

Slouží k identifikaci řádu rozsahu dopadu, tedy jak rozsáhlé území může být dopadem intervence ovlivněno. Za tímto účelem bylo vymezeno pět řádovostních úrovní, které zhruba vychází z územně správních jednotek.

- **Lokální úroveň** představují jednotlivé obce a města (bez krajských).
- **Mikroregionální úroveň** reprezentují obce s rozšířenou působností a krajská města s jejich nejbližším zázemím.
- **Regionální úroveň** odpovídá kraji či jeho větší části.
- **Nadregionální úroveň** zahrnuje dva a více krajů, nikoliv však celou Českou republiku.
- **Národní a nadnárodní úroveň** představuje celá Česká republika a případně další státy.

² Hampl, M. (2005): Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext. Praha, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 147 s.

Návod k Informačnímu portálu k hodnocení územních dopadů vlastního projektového záměru

Na informačním portálu naleznete všechny potřebné podklady a informace vztahující se k hodnocení územních dopadů. Získáte zde ucelené informace o projektu TIA, potřebné dokumenty týkající se problematiky hodnocení územních dopadů, názorné příklady dobré praxe, případové studie, slovník pojmů, nejčastěji kladené dotazy a kontakty pro další informace.

Již na úvodní straně portálu naleznete v dlaždicích úvodního rozcestníku odkazy na:

1. kolo hodnocení: Zjištění významnosti územních dopadů

V 1. kole vyplníte elektronický dotazník, jehož výsledkem bude zhodnocení, zda v projektu lze očekávat nějaké územní dopady a zda je vhodné jej posunout k detailnějšímu hodnocení do druhého kola. Ve výsledku bude uvedeno, zda je vhodné projekt posunout do druhého kola, a pokud ano, jaká metodika (A,B, nebo C) je pro druhé kolo hodnocení relevantní.

2. kolo hodnocení: Hodnocení územních dopadů podle oblastí

Pro vyhodnocení dopadů v rámci druhého kola si stáhněte z odkazu do svého zařízení formulář pro 2. kolo hodnocení, který již vyplňujete off-line. Pokud si nebudete jisti, jak správně vyhodnotit dopady, na portále jsou k dispozici jak detailně rozpracované jednotlivé metodiky, tak i případové studie.

Portál vám poskytne všechny potřebné podklady pro závěrečné hodnocení Vašeho projektu z pohledu územních dopadů.

Informační portál naleznete na odkazu:

www.tiammr.cz



Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
Staroměstské náměstí 6
110 15 Praha 1

Tel.: +420 224 861 111
Fax: +420 224 861 333

www.mmr.cz

